

Щербацький Д.В., к.філ.н., викладач основ філософських знань (філософії, релігієзнавства) Вінницького професійного училища ЛДУБЖД

РОЛЬ ВИКЛАДАННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН У ФОРМУВАННІ ЗАГАЛЬНОЛЮДСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ У МАЙБУТНІХ РЯТУВАЛЬНИКІВ

Викладання гуманітарних дисциплін у навчальному закладі, що займається підготовкою спеціалістів у сфері цивільного захисту, покликане не лише безпосередньо впливати на всебічний розвиток курсантів та студентів, а й опосередковано – на підвищення якості навчання із профільних предметів та подальшого виконання покладених на них професійних обов'язків, займаючи у такий спосіб вагоме місце у структурі навчального процесу.

Актуальність цього дослідження зумовлена прагненням розкрити механізми, які, безпосередньо впливаючи на формування світоглядних орієнтирів, забезпечують розуміння важливості обраної професії через призму розуміння цінності та неповторності людського життя.

Дослідження проводилось на основі аналізу змісту навчальних програм, які використовуються у Вищому професійному училищі ЛДУБЖД (м. Вінниця) із дисциплін: «Основи правознавства», «Культурологія», «Історія України», «Соціологія», «Основи філософських знань», «Основи психології та педагогіки».

На відміну від викладання профільних предметів, які направлені на формування професійної складової майбутніх рятувальників, викладання вищезгаданих дисциплін має зовсім іншу мету. Воно покликане формувати внутрішнє ставлення особи до оточуючих, яке потім має проявлятися у ставленні майбутніх рятувальників до виконання покладених на них обов'язків.

Аналіз програм гуманітарних предметів показує, що їх зміст спрямований на роз'яснення неповторності людини як біологічного виду, здатного до соціальної організації, творчості в силу її унікальної анатомічної та психологічної організації.

Звертаючись безпосередньо до дисципліни «Історії України», маємо акцентувати увагу на змістовній лінії дисципліни – вона покликана показати процес розвитку української народності від розрізнених племінних союзів до оформлення української нації і, як наслідок, створення Української держави як повноцінного члена європейської та світової спільноти.

Саме ідею розвитку української державності покладено і в систему патріотичного виховання особового складу органів і підрозділів ДСНС України. Разом із тим Концепція патріотичного виховання базується і на українських народних традиціях, кращих надбаннях національної та світової педагогіки, релігії.

У рамках дисципліни «Основи психології та педагогіки» відведено 16 годин на формування загальнолюдських цінностей саме через призму кра-

щих надбань національної та світової педагогіки. Решта змісту програми (73 години) спрямована на формування у курсантів та студентів розуміння унікальності психологічної організації людини та її психічних процесів, результатом яких є здатність до творчості. Саме ця здатність дозволила людству перетворити навколишній природний світ на комфортне середовище свого існування. Здатність до творчості дала людині змогу перейти від утилітарного перетворення навколишнього середовища до неутилітарних зразків духовної культури. Дисципліна «Культурологія» на основі загальноосвітніх та українських зразків матеріальної та духовної культури, на прикладах визначних особистостей показує людину такою, що здатна змінити не лише ідеологічні засади суспільства, а й відчуття прекрасного в межах цілої епохи.

У рамках дисципліни «Соціологія» та «Правознавство» наріжним каменем виступає здатність людини до соціальної організації на основі вироблення правил взаємодії окремих індивідів. Саме еволюція цих правил від общинних звичаїв та традицій до складної системи законодавства сучасної України здатна показати тривалий шлях до незалежної держави. Цей шлях сповнений діяльності визначних постатей українського державотворення та іноді незаслужено відсутнього наголосу на ролі «пересічного» дровлянина, полянина, тиверця, українця у боротьбі із навалами завойовників, іноземними правителями, маніфестаціями на захист своїх прав, участю у виборах до представницьких органів Австрійської та Російської імперій, стоянням на барикадах під час революцій доби Незалежної України.

Акцент на кращих надбаннях світової релігії робиться при викладанні дисципліни «Основи філософських знань (філософія, релігієзнавство)». Так, при поясненні дуалізму українського православ'я звертається увага на цінність людського життя як одного з елементів світового порядку. Для прикладу викладач акцентує увагу на звичаях, де людське життя посідає провідне місце: свята Василя та Івана Купала. Зокрема в останньому багатство асоціюється із народженням дитини та радістю бездітної до того сім'ї.

Отже, вищевикладене свідчить, що викладання гуманітарних дисциплін в училищі втратило максимальний рівень узагальнення та абстракції. Натомість викладачі, реалізуючи виховний компонент занять, акцентують увагу на ролі особистості у процесі суспільного розвитку, на гуманістичній складовій формування майбутніх фахівців Служби порятунку.

Акцентуація на особистості робить тезу про цінність людського життя максимально конкретною. Адже одним із головних завдань майбутніх рятувальників є, насамперед, врятувати людину, яка стала заручником надзвичайної ситуації.

Акцентуація уваги курсантів, студентів на особистості черговий раз підсилює мотивацію до вивчення профільних предметів та в повній мірі забезпечує реалізацію Концепції патріотичного виховання особового складу органів і підрозділів Державної служби України з надзвичайних ситуацій.